

ТАНКУШИНА Л.В.,

*студентка спеціальності «Соціальна робота»
Національного університету «Запорізька політехніка»;*

БАЛУХТІНА О.М.,

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри «Соціальна робота»
Національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ «ПОМІЧНИК ВЕТЕРАНА»

Повномасштабне вторгнення та війна змінили життя всіх українців. Міністерство у справах ветеранів нараховує близько 4 мільйонів наших співгромадян, а також членів сімей ветеранів та сімей загиблих воїнів, які потребуватимуть особливої уваги та турботи. Саме тому були створені різні програми, проєкти, покликані допомогти їм у вирішенні проблем та наданні послуг з максимальним комфортом.

З 1 липня 2023 р. стартував пілотний проєкт «Помічник ветерана», який повинен стати новим сервісом для ветеранів та членів їхніх сімей. Помічник ветерана – фахівець зі спеціальною підготовкою в громаді, який має надавати послуги та сприяти ветеранам у реалізації їхніх можливостей, прав, гарантій, пільг. Його головним завданням є всебічна допомога і супровід Захисників та Захисниць задля повноцінної адаптації до мирного життя.

Реалізація проєкту почалась у Львівській, Вінницькій, Дніпропетровській і Миколаївській областях. З 10 жовтня 2023 р. до вказаних регіонів доєднались Закарпатська, Київська, Сумська, Полтавська, Харківська області та місто Київ. Вся комунікація помічника ветерана і робота з цільовою аудиторією відбувається за принципом «рівний з рівним». Принцип базується на тому, що лише ветеран може зрозуміти іншого ветерана, його стан та емоції, знайти правильні слова та коректний підхід. Тому коло помічників формують з-поміж самих ветеранів, які вже мають певний досвід післявоєнної інтеграції, або з членів їхніх сімей.

Фінансування проєкту відбувається з держбюджету, на створення мережі підтримки закладено 3,8 млрд грн. Свою частку мають додати і місцеві бюджети.

Для реалізації проєкту проводиться навчання майбутніх фахівців, яке триває три тижні та включає шість блоків: юридичний супровід, соціальний захист ветеранів у громаді, супровід реабілітації ветеранів та їх родин, психологічні та комунікативні стратегії у роботі з ветеранами, професійна адаптація ветеранів до цивільного життя, організація роботи й документообігу помічника ветерана.

Першим, ознайомчим, пунктом супроводу та подальших робочих контактів має стати зустріч помічника і ветерана при його поверненні з фронту. Помічник має самостійно знайти ветерана та встановити з ним контакт з метою початку індивідуальної взаємодії. Надалі встановлюється план реалізації допомоги та уточнюються послуги, яких потребує ветеран.

Послуги які надає помічник під час супроводу ветеранів:

- консультації з питань працевлаштування, навчання, соціального захисту та реабілітації, покращення стану здоров'я;
- супровід у реалізації гарантій, пільг, прав, отримання послуг;
- допомога з пошуком програм підвищення кваліфікації, опанування нових навчальних програм, перепрофілювання;
- посередництво у взаємодії ветерана з органами влади;
- надання допомоги в оформленні документів, поданні заяв, підготовці документів;
- допомога в переїзді, у пошуку житла;
- консультування щодо отримання психологічних послуг, зокрема, з питань оформлення документів для отримання таких послуг;
- інформування про наявні в державі та громаді програми підтримки ветеранів.

Послуги надаються на безоплатній основі. Супровід одного помічника розраховується на 100 осіб, які потенційно можуть до нього звернутись. Попередньо, протягом 2024 року планується масштабування проєкту на всю країну, а також створення 15 000 робочих місць в Україні. Відбір кандидатів продовжується, подати заяву в електронній формі на участь у конкурсі можливо через інформаційний портал Е-ветеран. Кандидатом може бути громадянин України, ветеран війни або член сім'ї ветерана, який володіє українською мовою та має освіту не нижче рівня молодшого бакалавра [1].

На сьогодні ми не можемо говорити про успішну реалізацію проєкту. Фахівці вже працюють у Вінницькій, Полтавській та Харківській областях, а в Миколаєві підготували другу команду помічників ветеранів. Проте, стосовно Львівської та Дніпропетровської області інформації немає. Ефективно запрацювали (станом на 13.12.2023 р.) помічники ветеранів лише у Вінниці – 12 осіб, адже там фінансування впровадження пілотного проєкту забезпечили з бюджету міста.

У Вінниці помічники ветеранів працюють в офісах надання адмінпослуг соціального спрямування у трьох районах. За два місяці 12 помічників ветеранів отримали 910 письмових звернень із різних питань, здебільшого інформаційного чи консультаційного характеру. Наразі немає можливості оформлювати пільги та працювати над документами тому, що фахівці надають лише консультативний, інформаційний, процедурний супровід в межах переходу від військової служби до цивільного життя. Тобто, помічники інформують які і куди треба надати документи, чи відбувається запис людини на прийом в потрібну службу чи установу.

Рідко, але відбувається робота і з родичами зниклих безвісти військовослужбовців, хоча, згідно з нинішніми приписами щодо обов'язків помічників ветеранів, опіка такої категорії людей до їхніх обов'язків не входить.

Серед 11 помічників ветеранів у Вінниці є особи, які мають бойовий досвід і різні групи інвалідності і лише одна – дружина захисника. Заробітна плата – близько 13 тис. грн. Як кажуть самі помічники, велика увага приділяється психологічній підтримці ветеранів. Після повернення з фронту чи лікування, Захисники, здебільшого, роздратовані, нервові. Тому ніхто так не зрозуміє один одного краще – як побратим побратима. Адже

коли люди пройшли той самий життєвий шлях – їм простіше спілкуватися і поділитися потрібними контактами [2].

Наприкінці 2023 року на Полтавщині дев'ятеро помічників ветеранів пройшли навчання і отримали сертифікати для роботи. Проте, через брак фінансування працювати почав лише один. За місяць до помічника звернулися більше десяти ветеранів та членів їхніх родин з майже трьома десятками питань. Вони стосувалися переважно, взяття на облік у Центрі зайнятості, проходження медичних комісій, санаторно-курортного відпочинку, реабілітації і підтримки ветеранів з боку місцевої влади [3].

Отже, робота помічників зосереджена на різних програмах підтримки ветеранів (державні, регіональні, місцеві), надається інформація про передбачені законодавством права, гарантії і пільги; як отримувати психологічну допомогу, де здобути освіту і пройти реабілітацію.

22 лютого 2024 р. була опублікована новина про реформатування Міністерства у справах ветеранів України. За словами в.о. Міністра у справах ветеранів Олександра Порхуна, наразі проходить етап оновлення, який стосується не лише підходів до формування державної ветеранської політики, системи переходу від військової служби до цивільного життя, а й стратегічних напрямів діяльності міністерства. Це, зокрема, максимальна цифровізація послуг, впровадження нової житлової програми для щойно демобілізованих воїнів, а також активне залучення ветеранських громадських організацій у реалізацію державної ветеранської політики безпосередньо у громадах.

Реформування стосується і пілотного проєкту «Помічник ветерана». Передбачено проведення його повного перезавантаження та робота над помилками. Також триває публічне громадське обговорення проєкту професійного стандарту «Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб». Фахівець із супроводу має замінити помічника ветерана, планується зміни підходів [4].

За 9 місяців проєкт «Помічник ветерана» показав перші результати. Оцінюючи успішність впровадження і реалізації проєкту в Україні, потрібно зазначити наступне:

1. Проєкт став для ветеранів доступним джерелом інформації та підтримки, а також можливістю пристосування до мирного життя, подолання посттравматичного стресу.

2. Створена система, яка дає змогу вирішувати справи в одному місці з одним спеціалістом.

3. Надання можливості для працевлаштування та розвитку кар'єри ветеранам.

4. Досягнуто позитивного результату у кількості претендентів на посаду: на 550 запланованих посад помічників ветеранів у 10 пілотних регіонах вже є 840 кандидатів.

На жаль, ми бачимо і негативну динаміку:

1. Нестабільність або відсутність фінансування з боку держави. Робочі місця створюються лише завдяки фінансуванню з бюджету громад.

2. Відзначимо завелике навантаження на одного спеціаліста. Також помічник має працювати лише з ветеранами та їхніми сім'ями, як зазначено в концепції проєкту.

3. Не висока заробітна плата.

4. Брак кваліфікованих фахівців для роботи з ветеранами, що може обмежити реалізацію проєкту у деяких регіонах. На жаль, точної інформації щодо кількості підготовлених фахівців немає.

5. Неправильний підхід до підготовки кадрів для проєкту. Три тижні навчання замало, щоб належним чином ознайомитися з великим обсягом інформації щодо правової бази та аспектів надання послуг.

Нещодавно опублікована інформація щодо переадресації проєкту, тому маємо надію, що ситуація покращиться, система стане надійною і цілісною. На наш погляд, головний акцент слід зробити на фінансуванні, оскільки воно є ключем до успішної реалізації проєкту. Крім того, ми помічаємо проблеми з принципом «рівний-рівному». Однією з можливих альтернатив може бути залучення соціальних працівників з метою наставництва або передача повноважень помічників ветеранів конкретним фахівцям у сфері соціальної роботи.

Список використаних джерел

1. Опис проєкту «Помічник ветерана». Міністерство у справах ветеранів. URL: <https://mva.gov.ua/ua/pomicchnik-veterana/opis-proyektu>.
2. Ukrinform. Помічників ветеранів набирають переважно з ветеранів: побратимам порозумітися простіше. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3799273-pomicnikiv-veteraniv-nabiraut-perevazno-z-veteraniv-pobratimam-porozumitisa-prostise.html>.
3. У Кременчуці працює помічник ветерана: подробиці. Суспільне: новини. URL: <https://suspilne.media/676642-u-kremencuci-misac-pracue-pomicnik-veterana-z-akimi-pitannami-zvertautsa/>.
4. У Мінветеранів обговорили перспективні напрями співпраці із Данією щодо реінтеграції українських ветеранів та їхніх сімей. Міністерство у справах ветеранів.

V ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/u-minveteraniv-obgovorili-perspektivni-napryami-spivpraci-iz-daniyeyu-shchodo-reintegraciyi-ukrayinskih-veteraniv-ta-yihnih-simej>.